

SmartWood Pagaidu Standarts Latvijai

SW-STD-FM-LAT-1oct09

Versija 2.2. pēdējo reizi papildināta 1. 10. 2009

Standarta darbības sfēra

Šis standarts attiecināms uz visiem Latvijas mežiem un mežu tipiēm.

Dažus indikatorus var pielietot vai nu maza izmēra un/vai zemas intensitātes apsaimniekotiem mežiem (SLIMF- small and/or low intensity managed forests), vidēja vai liela mēroga meža apsaimniekošanas operācijām (FMO- forest management operations) vai arī to kombinācijā. Šī standarta izpratnē apsaimniekojamo mežu platību iedalījums mazās, vidējās vai lielās ir veikts, ņemot vērā šādus nosacījumus:

SLIMF FMO: a) Meža apsaimniekošana tiek veikta meža platībā, kas mazāka par 1000 ha;
 b) Tāda meža apsaimniekošana, kuru ciršanas apjoms ir mazāks par 20% no vidējā ikgadējā pieauguma un kopējais iegūtais apjoms ir mazāka nekā 5000 m³.

Vidēja mēroga FMO: Meža apsaimniekošana tiek veikta no 1000 līdz 10 000 lielās meža platībās.

Liela mēroga FMO: Meža apsaimniekošana tiek veikta meža platībās, kas pārsniedz 10 000 ha.

Standarta pamati

Šo standartu ir sagatavojuši NEPCon un Lietus Mežu Alianses (Rainforest Alliance) Smartwood programma (turpmāk tekstā kā SW). SW ir FSC akreditēta Lietus Mežu Alianses sertifikācijas programma un NEPCon ir Lietus Mežu Alianses partneris, kas pārstāv SW programmu Skandināvijas valstīs, Krievijā un Austrumeiropā. Standarts ir izveidots saskaņā ar FSC galvenajām prasībām, kas sīki izklāstītas *FSC- STD- 01- 001 „FSC meža apsaimniekošanas principi un kritēriji”*. FSC Principi un Kritēriji ir iekļauti standartā nemainītā formā. Piemērošanas procesa laikā NEPCon/SW izstrādājis indikatorus katram piemērojamajam kritērijam, kas, ņemot vērā Latvijas vietējo specifiku, ir iestrādātas prasībās. Gadījumā, ja kāds kritērijs vai princips uzskatīts par nepiemērojamu, tas ir pamatots. Standarta sagatavošanas procesā ir stingri ievēroti FSC standartu izstrādes noteikumi, kas aprakstīti *FSC-STD-20-003* standartos „*Sertifikācijas organizāciju vispārējo standartu piemērošana*” (versija 1-0) un *FSC-STD-20-002 „Meža apsaimniekošanas standartu struktūra un saturs”* (versija 1-0). NEPCon/SW nostāja ir, ka, balstoties uz Latvijas likumdošanas pārskatu, šis standarts nav pretrunā ne ar vienu no Latvijas juridiskajām normām. Vienlaicīgi NEPCon uzskata, ka šajā standartā iekļautās prasības nav zemākas par Latvijas nacionālajām juridiskajām normām.

Sabiedriskais ieguldījums

Šis standarts ir publisks dokuments un var būt brīvi izdalīts visām ieinteresētajām pusēm, ar noteikumu, ka tas tiek darīts bez jebkādiem grozījumiem. Standarts ir publiski pieejams latviešu un angļu valodā un ir iespējama lejupielāde vai izdrukāšana š adresēs: www.smartwood.org un www.nepcon.net. Visas ieinteresētās puses var apspriest un komentēt šo standartu (skat. ar nākošo nodaļu „ieinteresēto pušu konsultācijas”). Balstoties uz ieinteresēto pušu komentāriem, SW var ieviest izmaiņas šī standarta indikatoros. Lūdzu, ievērojiet, ka FSC pieņemtie noteikumi un kritēriji nedrīkst tikt pārveidoti. Visas ieinteresētās p kurām ir komentāri attiecībā uz šiem standartiem vai kuriem ir piedāvājumi indikatoru uzlabošanai, tiek lūgti kontaktēties ar NEPCon/SW (www.nepcon.net; +372 7380 723). Jūs varat sūtīt savus komentārus jebkurā jums ērtā veidā (pa pastu, e- pastu, faksu) vai sazināties ar NEPCon vai SW, lai vienotos par privātu tikšanos vai telefona sarunu. Vairāk informācijas par FSC sertifikācijas izcelšanos, sertifikācijas procesu sertificētiem uzņēmumiem Latvijā vai arī jebkuri citi FSC darbības veidi, šais ar FSC sertifikāciju, var būt iegūti no SW (www.smartwood.org).

Ieinteresēto pušu konsultācijas process

Patreizējais standarts ir balstīts uz SW Baltijas Pagaidu standarta projektu, kas tika lietots vairākiem novērtējumiem Baltijas reģionā. Ieinteresēto pušu informēšana par meža apsaimniekošanas sertifikācijas procesā pielietojamiem standartiem ir obligāta katras sertifikācijas procesa sastāvdaļa.

1. LIKUMU UN FSC PRINCIPU IEVĒROŠANA

Meža apsaimniekošanā ir jārespektē visi valstī esošie likumi, starptautiskie Līgumi un vienošanās, kurus attiecīgā valsts ir parakstījusi, kā arī visi FSC Principi un Kritēriji.

Kritēriji	Indikatori
<p>1.1. Meža apsaimniekotājs ievēro LR spēkā esošos uzņēmējdarbību un meža apsaimniekošanu regulējošos normatīvos aktus.</p>	<p>1.1.1. Darbiniekiem ir jāzina saistošo normatīvo aktu prasības un viņu pienākumi;</p> <p>1.1.2. <u>Liela mēroga MA</u>: galvenajā birojā jābūt pieejamām saistošo normatīvo aktu kopijām;</p> <p>1.1.3. Atklātās neatbilstības likumdošanas normām ir jāpieraksta;</p> <p>1.1.4. Ja tiek konstatēta jebkāda neatbilstība, jāveic pasākumi tās novēršanai;</p> <p>1.1.5. Meža apsaimniekošanas praksei ir jāatbilst valsts un vietējo pašvaldību izdotajiem likumiem, kas attiecas uz apkārtējo vidi, darba aizsardzību un meža apsaimniekošanu.</p>
<p>1.2. Ir jābūt samaksātiem visiem paredzētajiem un likumā noteiktajiem maksājumiem - nodokļiem, nodevām, honorāriem un procentiem par īpašuma/resursu lietošanu un citiem.</p>	<p>1.2.1. Informācija par izmaiņām, kas saistītas ar maksājumiem, ir jābūt pieejamai, nepārtraukti papildinātai un atjaunotai;</p> <p>1.2.2. Ir jābūt pierādījumiem par savlaicīgu jebkuru saistošo maksājumu veikšanu;</p> <p>1.2.3. Konfliktu un nesaskaņu gadījumā uzņēmumam jā saglabā visu dokumentāciju par tiem un veiktajiem pasākumiem šo konfliktu risināšanā.</p>
<p>1.3. Valstīs, kas ir parakstījušas starptautiski saistošos līgumus, tādus kā CITĒS, ILO Konvencija, ITTA un Konvencija par bioloģisko daudzveidību, mežu apsaimniekošanā ir jārespektē visu šo līgumu prasības.</p>	<p>1.3.1. <u>Liela mēroga MA</u>: mežu apsaimniekotājam jāapzinās saistošās starptautiskas konvencijas;</p> <p>1.3.2. Mežā nedrīkst nodarbināt strādniekus, kas vēl nav sasnieguši 15 gadu vecumu, ja vien tas netiek darīts apmācības vai izglītošanas nolūkos;</p> <p>1.3.3. Nedrīkst nodarbināt strādniekus, kas vēl nav sasnieguši 18 gadu vecumu, ja tādējādi tiek pakļauta riskam viņu veselība vai drošība.</p>
<p>1.4. Sertificētajiem, ka arī interesētajam un ietekmētajam pusēm sertifikācijas nolūkos ir jāizvērtē visi pastāvošie konflikti starp likumiem un noteikumiem un FSC Principiem un Kritērijiem.</p>	<p>1.4.1. Meža apsaimniekotājam jādokumentē konstatētie pastāvošie konflikti starp likumdošanu un šo standartu;</p> <p>1.4.2. Jebkurš konstatētais konflikts jāatrisina konsultāciju ceļā starp FSC nacionālo pārstāvi valstī, SmartWood un meža apsaimniekotāju, ja nepieciešams.</p>
<p>1.5. Apsaimniekojamo meža teritoriju ir nepieciešams aizsargāt no nelikumīgas mežizstrādes, apbūves un cita veida neatļautām darbībām.</p>	<p>1.5.1. <u>Liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam jābūt izveidotai monitoringa sistēmai periodisku un dokumentētu pārbažu veikšanai;</p> <p>1.5.2. Ja nepieciešams, meža apsaimniekotājam ir jāveic visus likumdošanas normās noteiktos pasākumus, lai aizsargātu meža teritorijas un dabas resursus no nelikumīgas izmantošanas;</p> <p>1.5.3. Attiecīgās iestādes jāinformē par nelikumīgas mežizstrādes, apbūves un citiem neatļautiem meža izmantošanas gadījumiem.</p>
<p>1.6. Meža apsaimniekotājiem ir jāspēj praksē apliecināt savas ilgtermiņa saistības stingri ievērot FSC Principus un Kritērijus.</p>	<p>1.6.1. Meža apsaimniekotājam praksē jāapliecina ilgtermiņa saistības ievērot FSC Principus un Kritērijus;</p> <p>1.6.2. <u>Liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājs rakstiski jāapliecina šīs saistības;</p> <p>1.6.3. Gadījumā, ja tikai daļa apsaimniekojamā meža platības ir sertificēta, nevajadzētu būt pierādījumam, ka nesertificētā daļa tiek</p>

	apsaimniekota pretrunā ar FSC-STD-30-010 (FSC kontrolēta koksne).
--	---

2. ĪPAŠUMA TIESĪBAS, LIETOŠANAS TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Zemes un meža resursu ilgtermiņa īpašuma un lietošanas tiesībām ir jābūt skaidri noteiktām, juridiski nodibinātām un apliecinātām ar dokumentiem.

Kritērijs	Indikatori
2.1. Ir jābūt skaidriem pierādījumiem, kas liecina par meža zemes ilgtermiņa lietošanas tiesībām (piemēram, Zemesgrāmatas akts, tradicionālās tiesības vai nomas līgums).	2.1.1. Meža apsaimniekotajam jābūt dokumentiem, kas apstiprina tā īpašumtiesības vai apsaimniekošanas tiesības uz attiecīgajām meža platībām; 2.1.2. Meža īpašuma robežām jābūt atzīmētām vai citādi skaidri noteiktām (piem. robeža sakrīt ar dabisko robežu).
2.2. Vietējai sabiedrībai, kurai ir likumīgas vai tradicionālas īpašuma tiesības vai lietošanas tiesības, ir jāsaņem kontrole pār darbībām mežā tādā apmērā, kas nepieciešams, lai aizsargātu savas tiesības vai resursus, ja vien tā ar savu brīvu un apzinātu piekrišanu nav nodevusi šo kontroli citām institūcijām.	2.2.1. Meža apsaimniekotājā pienākums ir apzināt un reģistrēt vietējo sabiedrību vai citas ieinteresētās puses, kurām ir likumīgas vai tradicionālas īpašuma vai lietošanas tiesības; 2.2.2. Meža apsaimniekotājam jānodrošina, ka vietējai sabiedrībai personīgā patēriņa vajadzībām ir pieejami tādi nekoksnes meža resursi (NMR) kā ogas vai sēnes; 2.2.3. <u>Liela izmēra MA</u> : mežu apsaimniekotājiem ir nepieciešams nodrošināt, ka vietējai sabiedrībai ir kontrolēta iespēja par saprātīgu cenu iegādāties kokmateriālus personīgajam patēriņam.
2.3. Strīdu izšķiršanai par īpašuma tiesībām un lietošanas tiesībām ir jāizmanto piemēroti mehānismi. Sertifikācijas novērtējumā ir jābūt skaidri novērtētiem ikviena neizšķirta strīda apstākļiem un stāvoklim. Būtiski svarīgi strīdi, kuros iesaistīts ievērojams skaits ieinteresēto pušu, parasti izslēdz sertifikācijas iespēju.	2.3.1. Ir jāsaņem dokumenti par konfliktiem par īpašuma un lietošanas tiesībām; 2.3.2. Nepieciešams darīt visu iespējamo, lai pārrunu ceļā atrisinātu konfliktus, panākot izlīgumu vai vienošanos.

3. PAMATIEDZĪVOTĀJU TIESĪBAS

Ilgtermiņa zemes un meža resursu īpašuma un apsaimniekošanas tiesībām ir jābūt skaidri definētām, dokumentētām un likumiski noteiktām.

Kritērijs	Indikatori
3.1. Pamatiedzīvotājiem ir jākontrolē meža apsaimniekošanu savās zemēs un teritorijas, ja vien viņi nav brīvprātīgi un apzināti piekrituši nodot šo kontroli citām institūcijām.	Kritērijs netiek piemērots, jo latvieši ir Latvijas vietējie iedzīvotāji.
3.2. Meža apsaimniekošanas darbības nedrīkst ierobežot pamatiedzīvotāju resursus un pamattiesības	Kritērijs netiek piemērots, jo latvieši ir Latvijas vietējie iedzīvotāji
3.3. Meža apsaimniekotājiem, sadarbība ar pamatiedzīvotājiem, ir jāatzīmē un jā saglabā pamatiedzīvotāju speciālas kultūras, ekoloģiskās un reliģiskās nozīmes vietas	Kritērijs netiek piemērots, jo latvieši ir Latvijas vietējie iedzīvotāji
3.4. Pamatiedzīvotājiem ir jānodrošina kompensācija par viņu tradicionālo zināšanu par koksnes sugām un meža apsaimniekošanas metodēm izmantošanu. Par kompensācijas apjomu jāvienojas pirms darbības uzsākšanas	Kritērijs netiek piemērots, jo latvieši ir Latvijas vietējie iedzīvotāji

4. ATTIECĪBAS AR VIETĒJO SABIEDRĪBU UN STRĀDNIĒKU TIESĪBAS

Meža apsaimniekošanas darbībām ir jāuztur nemainīgā līmenī vai jāuzlabo meža darbinieku un vietējās sabiedrības ilgtermiņa sociālā un ekonomiskā labklājība.

Kritērijs	Indikatori
4.1. Sabiedrībai, kas dzīvo apsaimniekojamā teritorijā vai blakus tai, ir nepieciešams dot iespēju attiecībā uz nodarbinātību, apmācību un citiem pakalpojumiem.	4.1.1 Jāeksistē pierādījumiem, ka, piedāvājot darbu, priekšroka tiek dota vietējiem iedzīvotājiem; 4.1.2 Jāeksistē pierādījumiem, ka tiek darīts viss iespējamais, lai nodrošinātu visus darbiniekus ar stabilu darbu; 4.1.3 Jābūt pierādījumi, ka netiek pieļauta diskriminācija, pieņemot darbā, paaugstinot amatā, atlaižot no darba un atalgojot strādniekus vai piedāvājot tiem ar darbu saistītas priekšrocības.
4.2. Meža apsaimniekotājiem, attiecība uz darbinieku un viņu ģimeņu veselību un darba drošību, ir nepieciešams pildīt un pārsniegt visas prasības, ko paredz attiecīgie likumi un/vai noteikumi.	4.2.1 Strādniekiem, ieskaitot kontrahentus, ir jābūt informētiem un jāievēro darba drošības noteikumus; 4.2.2. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u> : motorzāģu operatoriem, mežizstrādes uzņēmumiem un kontrahentiem, veicot darbu mežā, ir jāizmanto atbilstošs veselību un drošību nodrošinošs aprīkojums, ieskaitot ķiveri, atstarojošo vesti/žaketi, drošības zābakus, drošības bikses un pirmās palīdzības komplektu; 4.2.3. Jebkurai personai, ieejot teritorijā, kur patreizējā brīdī notiek mežizstrāde, būtu jānēsā ķivere un atstarojošā veste; 4.2.4. Motorzāģiem ir jābūt labā stāvoklī un drošības aprīkojums nedrīkst būt bojāts; 4.2.5 Strādnieki, kas izpilda tādus bīstamus darbus kā vētras seku likvidēšana, lielu koku gāšana un kāršana kokos, nekad nedrīkst strādāt pa vienam; 4.2.6. Strādniekiem jābūt apmācītiem par darbībām tādās ārkārtas situācijās kā nelaiemes gadījums, ugunsgrēks vai naftas produktu noplūde; 4.2.7. Traktoriem jābūt aprīkoti ar drošības aizsargstieņiem; 4.2.8. Meža apsaimniekotājam ir jāveic regulāras pārbaudes, lai pārliecinātos, ka tiek ievēroti visi drošības pasākumi; 4.2.9 Uz darbībā esošas mežizstrādes pievadceļiem ir jābūt izkārtām brīdinājuma zīmēm; 4.2.10 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u> : meža apsaimniekotājam ir jāuztur nelaiemes gadījumu reģistrs un dokumentāri apstiprinātas darbības, kas veiktas, lai samazinātu turpmāko nelaiemes gadījumu risku. 4.2.11. <u>Liela mēroga MA</u> : meža apsaimniekotājam ir jābūt ieviestai darba drošības politikai un vadības sistēmai. 4.2.12. Strādniekus, kas nakšņo mežā ir jānodrošina ar piemērotiem gulēšanas apstākļiem, pietiekamu tīra ūdens daudzumu un labierīcībām; 4.2.13. <u>Liela mēroga MA</u> : darbiniekiem ir jāpiedāvā vakcinēties pret ērcu encefalītu
4.3. Darbiniekiem ir jāgarantē tiesības apvienoties savās organizācijās un kolektīvi vienoties ar darba devēju, kā to paredz Starptautiskās darba organizācijas	4.3.1 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u> : strādniekiem, nebaudoties no iebiedēšanas vai represijām, ir jānodrošina tiesības izveidot un apvienoties sevīs izvēlētajās organizācijās; 4.3.2 <u>Vidēja un liela mēroga M.A.</u> :

<p>Konvencijas Nr. 87 un Nr. 98.</p>	<p>pārrunas par koplīgumu ar arodbiedrību pārstāvjiem ir jāved godprātīgi, pūloties panākt vislabāko risinājumu noslēgt vienošanos.</p>
<p>4.4. Apsaimniekošanas plānošanas un darbu izpildes gaitā ir jāņem vērā šo darbību sociālās ietekmes novērtējuma rezultāti. Ir jāveic pastāvīgas konsultācijas ar tiem cilvēkiem un cilvēku grupām, kurus apsaimniekošanas darbības tieši ietekmē.</p>	<p>4.4.1. <u>Liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jābūt sistēmai, kas ļautu iesaistīt vietējos iedzīvotājus meža apsaimniekošanas plānošanas procesā; 4.4.2. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jābūt ieviestai ieinteresēto pušu viedokļa un pieprasījumu un meža apsaimniekotāja atbilžu dokumentēšanas sistēmai; 4.4.3. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: teritorijām, kas ir īpaši nozīmīgas vietējiem iedzīvotājiem to ekonomiskās, ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās vai reliģiskās vērtības dēļ, ir jābūt atzīmētām kartē un šo teritoriju nozīme tiek ņemta vērā, veicot meža apsaimniekošanu</p>
<p>4.5. Ir jāizmanto piemēroti mehānismi, lai atrisinātu strīdus vai nodrošinātu taisnīgu kompensāciju gadījumos, kad ir skartas vietējās sabiedrības likumīgās vai tradicionālās tiesības, vai ir radīti zaudējumi īpašumam, resursiem vai vietējo cilvēku iztikas līdzekļiem. Ir jāveic pasākumi, lai izvairītos no šādiem zaudējumiem vai tiesību aizskārumiem.</p>	<p>4.5.1. Ir jādara viss iespējamais, lai pārrunu ceļa atrisinātu konfliktus, panākot izlīgumu vai vienošanos; 4.5.2. <u>Liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jānosaka kārtība, kādā iesaistītās puses saņems kompensāciju, ja kādi no vietējās sabiedrības resursiem tiks bojāti meža apsaimniekošanas darbību rezultātā.</p>

5. IEGUVUMI NO MEŽA	
Meža apsaimniekošanas darbībām ir jāveicina efektīva daudzveidīgo meža produktu un pakalpojumu izmantošana, tā nodrošinot savu ekonomisko dzīvotspēju un plašu vides un sociālo ieguvumu klāstu.	
Kritērijs	Indikatori
5.1. Meža apsaimniekošanai ir nepieciešams tie uz ekonomisku izdevīgumu, vienlaicīgi ņemot vērā gan vides, sociālās un tiešās ražošanas izmaksas, gan arī meža ekoloģiskās produktivitātes saglabāšanai nepieciešamās investīcijas.	5.1.1 Meža apsaimniekotajam būtu jābūt finansu plānam, kas ietvertu finansējumu meža kopšanai, aizsardzībai un meža atjaunošanai;
5.2. Meža apsaimniekošanai un mārketinga darbībām ir nepieciešams veicināt daudzveidīgo meža resursu optimālu izmantošanu un to vietējo apstrādi.	5.2.1 Meža apsaimniekotajiem ir jāatbalsta daudzpusēju meža resursu izmantošanu, piemēram, medības, atpūta mežā un meža nekoksnes resursu ieguvī. Skat. arī 5.4
5.3. Meža apsaimniekošana ir nepieciešams līdz minimumam ir samazināt mežizstrādes un citu cirsnā veikto apstrādes operāciju atlikumus un jāizvairās no citu meža resursu bojāšanas.	5.3.1. Esošo un plānoto meža ceļu, tiltu un treilēšanas ceļu izvietojumam ir jāatbilst meža apsaimniekošanas mērogam un intensitātei; 5.3.2 Jāizvēlas tādas mežizstrādes metodes, lai līdz minimumam samazinātu vērtīgās koksnes zudumu un izvairītos no atstājamo koku bojāšanas; 5.3.3 Līdz minimumam jāsamazina atkritumu daudzums mežizstrādes un citu darbu laikā.
5.4. Meža apsaimniekošanā ir nepieciešams tiekties uz vietējās ekonomikas nostiprināšanu un dažādošanu, izvairoties nonākt atkarībā tikai no kāda viena atsevišķa meža produkta.	5.4.1. Meža apsaimniekotajam, izstrādājot un ieviešot realizācijas politiku un metodes, jāņem vērā vietējo koksnes pārstrādes uzņēmumu vajadzības. Skat. arī 5.2
5.5. Meža apsaimniekošanā ir jākonstatē, jāaglabā un, kur iespējams, jāvairo citu meža pakalpojumu un resursu, tādu kā ūdensšķirtņu un zvejas vietu, vērtība.	5.5.1 <u>Liela mēroga MA</u> : meža apsaimniekotajam rakstiski ir jānovērtē meža apsaimniekošanas ietekmi uz daudzajām citām meža izmantošanas iespējām, piem., atpūta mežā vai pie ūdensšķirtņiem, MNR (zvejošana, medības, ogošana un sēņošana), kultūras un bioloģisko vērtību aizsargāšana.; 5.5.2. <u>Liela mēroga MA</u> : līdz minimumam jāsamazina mežizstrādes operāciju negatīvā ietekme citiem meža pakalpojumiem, kas identificēti saskaņā ar 5.5.1. punktā noteikto; 5.5.3. Plānojot meža darbus, meža apsaimniekotājiem ir jāņem vērā vietas, kas nozīmīgas sēņu un ogu lasīšanai, medībām un aktīvai atpūtai. Skat. arī 4.4.3
5.6. Regulāri iegūstamie meža produktu apjomi nedrīkst pārsniegt līmeni, kādā mežs spēj ilgstoši nodrošināt šādu apjomu tikpat regulāru atjaunošanos.	5.6.1. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u> : ikgadējais pieļaujamais ciršanas apjoms jeb ikgadējā tāme pēc platības vai apjoma ir jānosaka, pamatojoties uz konservatīviem un labi dokumentētiem pieņēmumiem par pieaugumu un krāju; 5.6.2. SLIMF: galvenās cirtes veikšanai ir jāievēro minimālais galvenās cirtes vecums vai caurmērs; 5.6.3. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u> : ir jānodrošina, ka mežizstrādes apjoms nepārsniedz ilgtspējīgo apjomu; 5.6.4. Faktiskie ikgadējie mežizstrādes apjomi ir precīzi dokumentēti, norādot cirsma , sugas, apjomu, sortimentus, datumus un termiņus; 5.6.5 Meža apsaimniekotājam jādokumente tādu komerciālu MNR ieguves apjomu, kā sēklas, ziemassvētku eglītes,

	dekoratīvos materiālus un medījumaus; 5.6.6 Meža nekoksnes produktu komerciālā ieguve nedrīkst pārsniegt ilgtspējīgas ieguves normas.
--	---

6. IETEKME UZ APKĀRTĒJO VIDI

Mežu apsaimniekošanā ir jā saglabā bioloģiskā daudzveidība un ar to saistītās vērtības - ūdens resursi, augsne, unikālas un jūtīgas ekosistēmas un ainavas, tā saglabājot meža ekoloģiskās funkcijas un viengabalainību.

Kritērijs	Indikatori
<p>6.1. Ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējumu, kura ir jāņem vērā mežu apsaimniekošanas mērogi, intensitāte un ietekmēto resursu unikalitāte un kura atzinumi ir adekvāti jāiestrādā mežu apsaimniekošanas sistēmās. Novērtējumā jāiekļauj ainavu līmeņa apsvērumi, kā arī ietekme, ko rada mežizstrādes iekārtas cīsmās. Ietekme uz apkārtējo vidi ir jānovērtē, pirms uzsāk attiecīgai vietai traucējošas darbības.</p>	<p>6.1.1. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: plānojot meža apsaimniekošanu, jāveic ietekmes uz apkārtējo vidi novērtējums;</p> <p>6.1.2. Ir jāveic pasākumi, lai samazinātu meža darbu negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi, pieņi., īpaša nozīme jāpievērš mitrām augsnēm, lai izsargātos no augsnes bojājumiem, nedrīkst iejaukties jūtīgu putnu izplatības vietās to ligzdošanas laikā;</p> <p>6.1.3. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam jābūt dokumentētai procedūrai ietekmes uz apkārtējo vidi dokumentēta novērtējuma veikšanai pirms tādu būtiskāko meža apsaimniekošanas darbu veikšanas kā jaunu ceļu būve vai meliorācijas sistēmas uzturēšana;</p> <p>6.1.4. <u>SLIMF</u> : meža apsaimniekotājam jānosaka un jāizvairās no negatīvas ietekmes uz apkārtējo vidi pirms ceļu būves, ceļu remonta un meliorācijas sistēmu atjaunošanas un uzturēšanas, kā arī šo darbu laikā;</p> <p>6.1.5. Uz vietas ir jānovērtē un jākontrolē darbojošos ierīču/aprīkojuma ietekme uz vidi (piem., atkritumi, celtniecības darbu ietekme, u.tml.).</p>
<p>6.2. Ir jāgarantē reto, apdraudēto un izzūdošo sugu un to dzīvnieku (piemēram, ligzdošanas un barošanās vietu) aizsardzība. Atbilstoši meža apsaimniekošanas mērogam un intensitātei un apsaimniekošanai pakļauto resursu unikalitātei, ir jāizveido saglabāšanas un aizsardzības zonas un teritorijas. Ir jāveic darbības, lai novērstu gadījumus, kad tiek pielietoti nepiemēroti medību, zvejas, slazdu izlikšanas, augu un ogu vākšanas paņēmieni.</p>	<p>6.2.1. <u>Liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jābūt rakstiskam reto, apdraudēto un izzūdošo sugu vai ekosistēmu sarakstam un to aizsardzības plānam apsaimniekojamā meža teritorijā;</p> <p>6.2.2. <u>SLIMF un vidēja mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam vajadzētu zināt un saglabāt oficiāli reģistrētās aizsargājamās sugas meža teritorijā.</p> <p>6.2.3. Mežizstrādes laikā nedrīkst cirst vai bojāt ogu īves (<i>Taxus baccata</i>);</p> <p>6.2.4. Aizsargājamās zonas ir jānorobežo kartēs un, ja tās ir svarīgas, arī dabā;</p> <p>6.2.5. Darbības aizsargājamajās zonās ir jāveic tā, lai netiktu bojātas un apdraudētas aizsargājamās vērtības.</p>
<p>6.3. Ir jā saglabā neskartas, jāvairo vai jāatjauno meža ekoloģiskās funkcijas un vērtības, ieskaitot:</p> <ul style="list-style-type: none">a.) meža atjaunošanas un sukcesionālos procesus;b.) ģenētisko, sugu un ekosistēmu daudzveidību;c.) dabiskos ciklus, kas ietekmē meža ekosistēmas produktivitāti.	<p>6.3.1. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: ir jāvelta īpašas pūles, lai palielinātu vietējo augstvērtīgo cieta lapu koku sugu īpatsvaru (a, b);</p> <p>6.3.2. <u>SLIMF</u> ir jāvelta īpašas pūles, lai saglabātu vai palielinātu vietējo augstvērtīgo cieta lapu koku sugu īpatsvaru (a, b);</p> <p>6.3.3. Meža augšanas apstākļu tipos uz slapjām augsnēm vajadzētu dot priekšroku izlases cirtēm vai atjaunošanai nelielās grupās (a, b, c);</p> <p>6.3.4. Vajadzētu dot priekšroku dabiskai atjaunošanai un vietējām sugām (a, b, c);</p> <p>6.3.5. Kopšanas cirtēs jāveicina mistrotu audžu veidošanos (a, b, c);</p> <p>6.3.6. Meža platības, kas dotajā brīdī nav aprīkotas ar novadgrāvjiem, nedrīkst meliorēt;</p> <p>6.3.7. Ievērojot nacionālās darba drošības prasības, mežā jā saglabā veci un dobumaini koki, koki ar putnu ligzdām, stāvoši un guloši atmiruši koki (b, c);</p>

	<p>6.3.8. Galvenajā cirtē ir jāatstāj 10 augoši bioloģiskās daudzveidības koki (5 augstvērtīgus cietos lapu kokus) uz hektāru un tiem jāpaliek nenocirstiem (b);</p> <p>6.3.9. Bioloģiskās daudzveidības koki ir jāizvēlas no plašas sugu daudzveidības ar lielāko diametru, atlasot bioloģiski visaugstvērtīgākos un vēja noturīgākos kokus (6.3 b). Skat. 6.9</p>
<p>6.4. Atbilstoši darbības mērogam, intensitātei un ietekmēto resursu unikalitātei, ir jāfiksē kartēs un to dabiskā stāvoklī jāaizsargā ainavā eksistējošo raksturīgo ekosistēmu paraugi.</p>	<p>6.4.1. <u>Lielā mēroga MA</u>: meža apsaimniekotajam ir jāaizsarga raksturīgi paraugi no esošam retam un/vai apdraudētām ekosistēmām to dabiskajā stāvoklī vismaz 5% platībā no meža kopējās platības;</p> <p>6.4.2. <u>Lielā mēroga MA</u>: saglabājamo mežu izvēle, kā tas ir prasīts 6.4.1. punktā, ir jābalsta uz dabisko meža biotopu inventarizēšanu, balstoties uz konsultācijām ar vides aizsardzības organizācijām, vietējām valsts pārvaldes institūcijām un zinātniskajām organizācijām;</p> <p>6.4.3. <u>SLIMF un vidēja mēroga MA</u>: mežu apsaimniekotajam ir jāaizsargā eksistējošās retās, aizsargātās un/vai apdraudētās ekosistēmas (tādas kā dabiskos meža biotopus) to dabīgajā stāvoklī.;</p> <p>6.4.4. MNR ieguve drīkst notikt aizsargājamās teritorijās, kā tas ir noteikts 6.4.1 vai 6.4.3 punktā, ja vien attiecīgās aizsargājamās teritorijas aizsardzības noteikumi nenosaka savādāk;</p> <p>6.4.5 Eksistējošo meliorācijas sistēmu uzturēšana aizsargājamās teritorijās nav atļauta, ja vien tas nav nepieciešams, lai aizsargātu šīs aizsargājamās vērtības saskaņā ar oficiāliem rakstiskiem aizsardzības noteikumiem vai aiztransportētu ūdeni no robežojošām teritorijām. Skat. Arī 6.2</p>
<p>6.5. Ir jābūt rakstiski izstrādātiem un praksē ieviestiem atbilstošiem norādījumiem, kas nodrošinātu erozijas kontroli, minimizētu mežizstrādes, ceļu būves un jebkuras citas mehāniskas iejaukšanās laikā mežam nodarītos bojājumus, kā arī nodrošinātu ūdens resursu aizsardzību.</p>	<p>6.5.1. <u>Lielā mēroga MA</u>: meža apsaimniekotajam jāieņem kartes, kuras ir norādītas vietas, kas ir piemērotas mežizstrādei jebkuros laika apstākļos, ziemas apstākļos vai tikai sausos laika apstākļos;</p> <p>6.5.2. <u>SLIMF un vidēja mēroga MA</u>: meža apsaimniekotajam jāzina, kuri augsnes tipi ir piemēroti mežizstrādei ziemas, pavasara, vasaras un rudens sezonā, lai novērstu augsnes bojāšanu;</p> <p>6.5.3. Darbiniekiem vadlīnijās jāietver treilēšanas/pievešanas ceļu specifikācija (izvietojums, platums), krautuvju, ceļu būves un buferzonu uzturēšanas specifikācija.;</p> <p>6.5.4 Jāveic nepieciešamie pasākumi, lai līdz minimuma samazinātu augsnes bojājumus un eroziju mežizstrādes laikā;</p> <p>6.5.5. Ūdenstecēs nedrīkst nonākt ceļu būves materiāli vai atkritumi (piem., akmeņi, zari) no mežizstrādes vietas sagatavošanas vai citiem darbiem;</p> <p>6.5.6 Gar ūdenstilpnēm un atklātām ainavām ir jāatstāj buferzona. Skat.arī 6,1; 7,3;</p>
<p>6.6. Vadības sistēmām ir jāveicina videi draudzīgu ne-ķīmisku kaitēkļu apkarošanas metožu izstrāde un apgūšana, un jācenšas izvairīties no ķīmisko pesticīdu lietošanas. Ir jāaizliedz izmantot pēc Pasaules Veselības organizācijas klasifikācijas I A un IB lipu un hlorogļūdeņražu pesticīdus;</p>	<p>6.6.1. Ja vien meža patoloģis nav rakstiski atļāvis, ķīmiskas vielas ārpus kokaudzētavas nedrīkst izmantot;</p> <p>6.6.2. Jebkura ķīmisko vielu izmantošana mežā ir jāreģistrē, norādot vismaz šādu informāciju: ķīmikālijas nosaukumu, lietošanas nolūku, vietu, datumu un izlietoto daudzumu;</p> <p>6.6.3. Ķīmisko vielu uzglabāšanai, jaukšanai un pielietošanai jāatbilst spēkā esošajiem noteikumiem un labākās prakses</p>

<p>pesticīdus, kuri ir stabili, toksiski vai kuru atvasinājumi paliek bioloģiski aktīvi un uzkrājas barības ķēdē pēc to paredzētās lietošanas; kā arī jebkuru pesticīdu, kuru lietošanu aizliedz starptautiskas vienošanās. Ja ķīmiskas vielas tiek lietotas, ir jānodrošina atbilstošs aprīkojums un apmācība, lai līdz minimumam samazinātu risku veselībai un videi.</p>	<p>principiem; 6.6.4. Atbildīgajiem darbiniekiem jābūt zinošiem un jāprot veikt ārkārtas pasākumus, lai savāktu ķīmiskās vielas pēc noplūdēm un citiem negadījumiem ar ķīmiskām vielām; 6.6.5. Ķīmiskās vielas, kas ir aizliegtas, pamatojoties uz FSC pesticīdu politiku, nedrīkst tikt lietotas.</p>
<p>6.7. Ķīmiskas vielas, konteineri, šķidri un cieti neorganiski atkritumi, ieskaitot degvielu un eļļu, ir jāuzglabā videi piemērotā veidā ārpus darbības vietas.</p>	<p>6.7.1. Ķīmiskas vielas, konteineri, šķidri un cieti neorganiski atkritumi, kas radušies meža apsaimniekošanas darbību vai koksnes apstrādes rezultātā, ir jāuzglabā videi piemērotā veidā un saskaņā ar valsts likumiem; 6.7.2. Jāpieņem mēri, lai līdz minimumam samazinātu un kontrolētu jebkura veida atkritumu atstāšanu mežā, ieskaitot atkritumus, ko atstājuši meža apmeklētāji; 6.7.3. Meža tehnikā ir jābūt pieejamam eļļu absorbējošajam komplektam; 6.7.4. Motorzāģu uzpildes vietās jālieto piemēroti eļļu absorbējošie komplekti vai izšļakstīšanās drošas tvertnes; 6.7.5. Meža tehnikai ir jābūt bez eļļas/degvielas sūcēm; 6.7.6. Motorzāģiem nepieciešams lietot bioloģiski degradējamās eļļas, un hidrauliskās eļļas nepieciešams lietot meža tehnikā.</p>
<p>6.8. Bioloģiskie kontroles aģenti jālieto pēc iespējas maz, to izmantošana ir jānoformē ar dokumentiem, tie ir jāpakļauj monitoringam un stingrai kontrolei, saskaņā ar valsts likumiem un starptautiski pieņemtu zinātnisku metodoloģiju. Ir jāaizliedz ģenētiski modificētu organismu izmantošana</p>	<p>6.8.1. Bioloģiskie kontroles aģenti ir jāizmanto tikai ārkārtas gadījumos, to izmantošana ir jānoformē ar dokumentiem, jāsamazina līdz minimumam, jāuzrauga un stingri jākontrolē; 6.8.2. Ir aizliegta ģenētiski modificētu organismu izmantošana.</p>
<p>6.9. Lai izvairītos no kaitīgas ekoloģiskas ietekmes, introducēto sugu izmantošana jāpakļauj rūpīgai kontrolei un efektīvai uzraudzībai.</p>	<p>6.9.1. Dabiskus mežus nedrīkst pārvērst par eksotisko sugu audzēm; 6.9.2. Invazīvas eksotiskās sugas nedrīkst audzēt mežā; 6.9.3. Invazīvo eksotisko sugu, kas ir vēsturiski introducētas, izplatība ir jāuzrauga, un vajadzības gadījumā jāveic nepieciešamie pasākumi, lai to izplatību kontrolētu vai iznīcinātu šīs sugas. Skat. arī 10.3</p>
<p>6.10. Nedrīkst notikt mežu pārveidošana par plantācijām vai nemeža zemēm, izņemot gadījumus, kad tas: a.) skar ļoti ierobežotu apsaimniekojamā meža daļu; b.) nenotiek augstvērtīgos mežos; c) nodrošina skaidrus, būtiskus, drošus un ilgtermiņa papildus vides aizsardzības ieguvumus visai apsaimniekotajai teritorijai kopumā.</p>	<p>6.10.1 Mežu transformēšana par nemeža zemēm ir attaisnojama tikai tāda gadījuma, ja tas tiek darīts likumīgā veidā un pārveidošanas pamatā ir kultūras, ainavas, rekreācijas vai dabas intereses; 6.10.2 Meža transformācijas plānam jābūt būt ieinteresēto pušu, t.sk. vietējās sabiedrības un valsts iestādes, atbalstīts. Skat. arī 6.9;</p>

7. APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNS

Apsaimniekošanas plānam, atbilstoši saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei, ir jābūt izstrādātam, ieviestam praksē un to ir regulāri jāatjauno. Tajā ir jābūt skaidri definētiem apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķiem un šo mērķu sasniegšanas paņēmieniem.

Kritērijs	Indikatori
<p>7.1. Apsaimniekošanas plānā un to pamatojošos dokumentos ir jāietver:</p> <ul style="list-style-type: none">a.) apsaimniekošanas mērķi;b.) apsaimniekojamo meža resursu, vides ierobežojumu, zemes izmantošanas un īpašuma tiesību statusa, sociālo un ekonomisko apstākļu, kā arī mežam piegulošo zemju apraksts;c.) apraksts par mežkopības un/vai citu apsaimniekošanas sistēmu, ko plānots pielietot konkrētajā apsaimniekojamā teritorijā un kas balstīta uz ekoloģijas un mežad.) Mežistrādes apjoma un sugu izvēles pamatojums;e.) Meža attīstības un dinamikas kontroles nepieciešamība;f.) Apkārtējās vides novērtējumi, kas nodrošina apkārtējās vides aizsardzību;g.) Reto, apdraudēto un aizsargājamo sugu identifikācijas un aizsardzības plāns;h.) kartes, kas vispārīgi apraksta meža resursus, ieskaitot aizsargājamās teritorijas, plānotās mežsaimnieciskās darbības un īpašumtiesības (h),;i.) pielietojamo mežistrādes tehnoloģiju un tehnikas apraksts un pamatojums	<p>7.1.1 <u>SLIMF</u> meža apsaimniekotājam ir jābūt atbilstoši Latvijas likumdošanai izstrādātam derīgam meža apsaimniekošanas plānam (a, e);</p> <p>7.1.2 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekošanas plānam vai tā pielikumiem jāietver:</p> <ul style="list-style-type: none">a.) apsaimniekošanas mērķi (a),;b.) vispārīgu informāciju par īpašuma tiesību statusu un apsaimniekojamo meža resursu un zemju izmantošanas aprakstu (b);c.) audzes līmeņa meža resursu aprakstu, norādot platību, platības/meža tipu, augsnes tipu, sugas, sadalījumu pa vecuma klasēm, augstumu, bonitāti, vidējo diametru (diametrs krūšu augstumā) un apjomu (b, c);d.) kopsavilkumu par kopējo meža platību, norādot kopējo platību (ha), meža zemju platību (%), platību pa meža augšanas apstākļu tipiem, sadalījumu pa vecuma klasēm, kopējo ikgadējo pieaugumu un vidējo krāju uz hektāru (b, c, d),e.) meža augšanas dinamikas un tās monitoringa nosacījumi (e),f.) pielietoto vadības sistēmu apraksts un pamatojums, ieskaitot meža apsaimniekošanas veidus un sistēmas,;g.) vispārīgu aprakstu par ieviestajiem monitoringa pasākumiem, lai saglabātu aizsargājamās teritorijas un augstvērtīgo mežu resursus (f, g),;h.) kartes, kas vispārīgi apraksta meža resursus, ieskaitot aizsargājamās teritorijas, plānotās mežsaimnieciskās darbības un īpašumtiesības (h),;i) pielietojamo mežistrādes tehnoloģiju un tehnikas apraksts un pamatojums (i); <p>7.1.3 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: apsaimniekošanas plāns ir jābūt tehniski pamatotam un detalizēti izstrādātam, atbilstoši saimnieciskās darbības mērogam, sarežģītības pakāpei un intensitātei;</p> <p>7.1.4 Kartes ir jābūt atbilstoša kvalitāte, lai tās varētu efektīvi pielietot mežā veikto darbību laikā (skat. arī 6.5. kritēriju);</p> <p>7.1.5 Apsaimniekošanas plāniem vai attiecīgajiem gada saimnieciskās darbības vai mežistrādes plāniem ir jābūt darbiniekiem pieejamiem un tos jāizmanto mežā veikto darbību laikā.</p>
<p>7.2. Apsaimniekošanas plāns ir sistemātiski jāpārskata, iekļaujot tajā monitoringa rezultātus vai jaunākās zinātniskās un tehniskās atziņas, kā arī reaģējot uz vides, sociālo un ekonomisko apstākļu izmaiņām.</p>	<p>7.2.1 Apsaimniekošanas plāna sagatavošanai un pārskatīšanai tiek atvēlēts noteikts laika periods;</p> <p>7.2.2 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: apsaimniekošanas plāns ir sistemātiski jāpārskata, reaģējot uz mežkopības, vides, sociālo un ekonomisko apstākļu vai prasību izmaiņām;</p> <p>7.2.3 Apsaimniekošanas plāna pārskatīšanā jāievēro</p>

<p>7.3. Lai nodrošinātu apsaimniekošanas plāna pareizu izpildi, darbiniekiem ir jānodrošina atbilstoša apmācība un vadība.</p>	<p>nacionālās metodes.</p> <p>7.3.1 <u>Liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājiem un darbu vadītājiem ir jābūt, valsts piešķirta kvalifikācija, lai viņi varētu plānot un organizēt darbus mežā, kā arī īstenot citus apsaimniekošanas pasākumus;</p> <p>7.3.2 <u>Liela mēroga MA</u>: ir jāizveido un jāievieš rakstisks apmācības plāns;</p> <p>7.3.3 <u>Liela mēroga MA</u>: darbiniekiem, uz ko tas attiecas, ir jāsaņem apmācība bioloģiskās daudzveidības jautājumos;</p> <p>7.3.4 <u>SLIMF un vidēja mēroga MA</u> mežsīrādes veikšanai darbu vadītājs pieņem darbā tikai tādus strādniekus, kas ir instruēti pareizu un drošu ciršanas operāciju izpildei;</p> <p>7.3.5 Visiem strādniekiem, ieskaitot apakšuzņēmējus un to darbiniekus, kā arī pašnodarbinātās personās, vajadzētu būt atbilstošai izglītībai un apmācībai, lai varētu veikt tiem paredzētos uzdevumus, un, ieteicams, ka viņiem ir sertifikāti, kas apliecina nepieciešamās prasmes.</p> <p>Skat. arī 4.1;</p>
<p>7.4. Kaut arī informācijas konfidencialitāte tiek respektēta, meža apsaimniekotājiem ir jāsaņem publiski pieejams kopsavilkums par apsaimniekošanas plāna pamatelementiem, ieskaitot tos, kas norādīti kritērijā 7.1</p>	<p>7.4.1 <u>Liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jāsaņem publiski pieejams kopsavilkums par apsaimniekošanas plāna, kas būtu pieejams iespiestā veidā un/vai publicēts internetā;</p> <p>7.4.2. <u>SLIMF un vidēja mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jābūt gatavam iepazīstināt ieinteresētās puses, kas ir izrādījušas savu interesi meža apsaimniekošanas darbībā (piemēram, kaimiņu zemju īpašnieki un vietējie iedzīvotāji) ar būtiskākajām meža apsaimniekošanas plāna vadlīnijām;</p>

8. MONITORINGS UN NOVĒRTĒŠANA

Lai varētu novērtēt meža stāvokli, meža produktu ieguves apjomus, iegūto meža produktu plūsmas, apsaimniekošanas darbības, kā arī šo darbību vides un sociālo ietekmi, ir jāveic saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei atbilstošs monitoring.

Kritērijs	Indikatori
<p>8.1. Monitoringa biežumam un apjomam ir jāatbilst saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei, kā arī ietekmētās vides sarežģītības un jutīguma pakāpei. Lai būtu iespējams salīdzināt rezultātus un novērtēt izmaiņas, monitoringa procedūrām ir jābūt konsekventām un atkārtojamām laikā.</p>	<p>8.1.1 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jābūt monitoringa procedūrām, lai sistemātiski un patstāvīgi novērotu 8.2 punktā apskatītos aspektus, kas pieļauj rezultātu salīdzināšanu un izmaiņu novērtēšanu;</p> <p>8.1.2 <u>SLIMF meža apsaimniekotājam</u> ir jāveic monitoring saistībā ar resursu ieguvu un meža atjaunošanu.</p>
<p>8.2. Meža apsaimniekošana ir jāveic monitoring, kas paredz izpēti un datu ievākšanu vismaz par Šādiem rādītājiem:</p> <ul style="list-style-type: none">a.) meža produktu ieguves apjomi un ar tiem saistītie ienākumi;b.) meža resursu pieauguma tempi, atjaunošanās un meža veselības stāvoklis;c.) floras un faunas sastāvs un tajā novērotās izmaiņas;d.) mežizstrādes un citu darbību sociālā ietekme, ka arī ietekme uz vidi;e.) meža apsaimniekošanas izmaksas, ražīgums un efektivitāte.	<p>8.2.1 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: monitoringa plānošanai jāidentificē/jāapraksta novērotas izmaiņas šādos rādītājos:</p> <ul style="list-style-type: none">a.) pieaugums, atjaunotās meža platības un sugas, meža resursu vecuma sadalījums un sugu sastāvs, (parasti daļa no meža apsaimniekošanas plāna, kas sagatavots pēc likumdošanas prasībām) (b, c);b.) komerciālu resursu ieguve, ieskaitot MNR, tādus kā: sēklas, stādus, medījumu, dekoratīvos materiālus un Ziemassvētku eglītes (a);c.) izmaiņas vidē, kas skārušas floru, faunu, augsnes un ūdens resursus (piem., erozija, kaitēkļu uzliesmojums, invazīvo sugu izplatīšanās, apdraudēto putnu sugu ligzdošanas vietas) (c, d),d.) sociālie un ekonomiskie aspekti (piem., meža apsaimniekošanas izmaksas, produkcijas ieguve, nodarbināto darbinieku skaits); <p>8.2.2 <u>SLIMF</u> meža apsaimniekotājam ir vismaz jābūt pierakstiem par komerciāli iegūtiem meža produktiem.;</p> <p>8.2.3 <u>SLIMF</u> meža apsaimniekotājam ir jāpārlicinās, ka, periodiski pārskatot meža apsaimniekošanas plānu, inventarizācijas dati tiek atjaunoti (kas parasti tiek darīts, sagatavojot apsaimniekošanas plānu, balstoties uz nacionālo likumdošanu).</p>
<p>8.3. Meža apsaimniekotājam ir jānodrošina tāda dokumentācija, kas ļauj monitoringa un sertifikācijas organizācijām izsekot katra meža produkta izcelsmi. Šo procedūru pazīst ar nosaukumu "Piegādes ķēde".</p>	<p>8.3.1 Rēķiniem, pavadzīmēm un citiem ar kokmateriālu transportēšanu saistītiem dokumentiem ir jābūt uzglabātiem galvenajā birojā un/vai tiem ir jābūt viegli pieejamiem pārbaudēm;</p> <p>8.3.2 Gadījumos, kad līdz ar sertificētajiem meža produktiem tiek pārvadāti arī nesertificētie produkti, meža apsaimniekotājam ir skaidri jāatdala sertificētie produkti no nesertificētajiem, izmantojot marķēšanu vai uzlīmes, atsevišķi dokumentētu uzglabāšanu, atsevišķus rēķinus un pavadzīmes;</p> <p>8.3.3. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jāievieš un jāpilda rakstiskas procedūras, lai pārliecinātos, ka pārdoto produktu sertificētais statuss ir skaidri norādīts rēķinos un transportēšanas dokumentos.;</p> <p>8.3.4 <u>SLIMF</u> ir jāpārliecinās, ka pārdoto produktu sertificētais statuss ir skaidri norādīts rēķinos un transportēšanas dokumentos;</p>

	8.3.5 Nelikumīgi cirsta koksne nedrīkst tikt pārdota kā sertificēta.
8.4. Monitoringa rezultātus ir jāņem vērā gan ieviešot apsaimniekošanas plānu praksē, gan veicot šī plāna aktualizāciju.	8.4.1 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u> pārskatot meža apsaimniekošanas plānu, ir jāņem vērā monitoringa rādītājus, kas norādīti punktā 8.2.1.; 8.4.2. <u>SLIMF MA</u> ir periodiski jāpārskata apsaimniekošanas plāns, balstoties uz nacionālo likumdošanu. Skat. arī 7.2
8.5. Respektējot informācijas konfidencialitāti, meža apsaimniekotājiem ir jāpasagatavo publiski pieejams kopsavilkums par monitoringa rādītājiem, ieskaitot tos, kas uzskaitīti kritērijā.	8.5.1 <u>Liela mēroga MA</u> : meža apsaimniekotājam ir jāpasagatavo publiski pieejams kopsavilkums par monitoringa rezultātiem, kas pieejams iespējām veidā un/vai ir publicēts internetā; 8.5.2. <u>SLIMF un vidēja mēroga MA</u> : meža apsaimniekotājam ir jābūt gatavam iepazīstināt ieinteresētās puses, kas izrādījušas savu interesi meža apsaimniekošanas darbībās (piem., kaimiņu zemju īpašnieki vai vietējie iedzīvotāji), ar būtiskākajām meža apsaimniekošanas plāna vadlīnijām.

9. AUGSTVĒRTĪGO MEŽU SAGLABĀŠANA

Veicot saimnieciskas darbības augstvērtīgajos mežos, ir jā saglabā vai jāvairo tās īpašības, kas raksturo šādus mežus. Pieņemot lēmumus attiecībā uz augstvērtīgajiem mežiem, ir jāievēro "piesardzīgās pieejas" princips.

Kritērijs	Indikatori
9.1. Lai noteiktu, vai konkrētam mežam piemīt augstvērtīga meža īpašības ir jāveic saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei atbilstošs novērtējums.	9.1.1 Informācija par Natura 2000 teritorijām, dabiskiem meža biotopiem un citam ar likumu aizsargātām platībām ir jāiekļauj kartēs un rakstveidā jāuzrāda to aizsargāšanas iemesli; 9.1.2 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u> : meža apsaimniekotājam ir jābūt rakstiskām procedūrām jaunu augstvērtīgo mežu teritoriju noteikšanai un reģistrācijai; 9.1.3 <u>SLIMF</u> meža apsaimniekotājam pašam jāveic augstvērtīgo mežu teritoriju novērtēšana un identificēto teritoriju iekļaušanu. Skat. arī 4.4; 6.1; 6.2; 6.3
9.2. Sertifikācijas procesa konsultāciju posmā ir jāliek uzsvars uz apzinātajām apsaimniekoto mežu augstvērtīgajām īpašībām un ar šo īpašību saglabāšanu saistītajiem lēmumiem.	9.2.1 <u>Liela mēroga MA</u> : lai apzinātu augstvērtīgos mežus, meža apsaimniekotājam jākonsultējas ar vietējām interešu grupām, ieskaitot vides aizsardzības nevalstiskās organizācijas.; 9.2.2 <u>Liela mēroga MA</u> : meža apsaimniekotājam ieinteresēto pušu apspriedes ir rakstiski jādokumentē; 9.2.3 Konsultācijām ar ieinteresētajām pusēm jāliecina par to, ka meža apsaimniekotājs cenšas apzināt un aizsargāt augstvērtīgos mežus.
9.3. Apsaimniekošanas plāna, ievērojot "piesardzīgās pieejas" principu, ir jāiekļauj un jārealizē dzīvē īpaši pasākumi, kas nodrošina mežu augstvērtīgu raksturojošu īpašību saglabāšanu un/vai vairošanu. Šo pasākumu apraksts noteikti ir jāiekļauj publiski pieejamajā apsaimniekošanas plāna kopsavilkumā.	9.3.1. <u>Liela mēroga MA</u> : augstvērtīgo mežu un oficiāli aizsargājamo platību aizsardzības pasākumiem jābūt aprakstītiem publiskajā kopsavilkumā; 9.3.2. <u>SLIMF un vidēja mēroga MA</u> : meža apsaimniekotājam jābūt gatavam dot pieeju informācijai par augstvērtīgo mežu aizsardzības pasākumiem meža apsaimniekošanas vienībā pēc pieprasījuma.Skat. arī 7.1;
9.4. Lai izvērtētu augstvērtīgo mežu īpašību saglabāšanai vai vairošanai izmantoto metožu efektivitāti, ir jāveic ikgadējs monitorings.	9.4.1 Lai nepieļautu tādas darbības, ka, piemēram, nelegālu mežizstrādi, kas varētu apdraudēt augstvērtīgu mežu saglabāšanu, ir jāveic regulārs monitorings. Skat. arī 8.2;

10. PLANTĀCIJAS

Plantācijas ir jāplāno un jāapsaimnieko saskaņā ar iepriekšējiem 9 principiem un kritērijiem, kā arī ar šo - 10. principu un tā kritērijiem. Kamēr plantācijas var dot virkni sociālu un ekonomisku labumu, kā arī savu ieguldījumu pasaules vajadzību apmierināšanā pēc meža produktiem, tās var kalpot par papildinājumu dabisko mežu apsaimniekošanai, samazinot apsaimniekošanas slodzi uz dabiskiem mežiem un veicinot šo mežu atjaunošanos un aizsardzību.

Kritērijs	Indikatori
10.1. Plantāciju apsaimniekošanas mērķiem, ieskaitot dabisko mežu atjaunošanas un aizsardzības mērķus, ir jābūt precīzi formulētiem apsaimniekošanas plānā un skaidri realizētiem Šī plāna izpildes gaitā.	10.1.1. Plantāciju apsaimniekošanas mērķiem ir jābūt precīzi formulētiem apsaimniekošanas plānā, skaidri norādot attiecības starp meža apsaimniekošanas, sociāli ekonomiskiem un vides aizsardzības (piem., meža saglabāšanas un atjaunošanas) aspektiem attiecīgajā teritorijā.
10.2. Plantāciju plānojumam un izvietojumam ir jāveicina dabisko mežu aizsargāšana, saglabāšana un atjaunošana, un tas nedrīkst veicināt saimnieciskās darbības radītas slodzes palielināšanos dabiskajos mežos. Plānojot operāciju intensitātei atbilstošu plantāciju izvietojumu, ir jāņem vērā sugu izplatīšanās koridori, robežjoslas gar ūdeņiem un dažāda vecuma un rotācijas ciklu audžu savstarpējais izvietojums. Plantāciju mērogam un izvietojumam ir jāiekļaujas dabiskajā mežaudžu ainavā.	10.2.1 Veidojot plantācijas, ir jāaizsarga platības ar dabisku veģētāciju un jāņem vērā to atrašanās vietas; 10.2.2. Ir jāizveido un/vai jāaizsarga robežjoslas gar ūdeņiem ar dabisko veģētāciju; 10.2.3. Plānojot plantācijas, ir jāņem vērā dabisko mežaudžu un plantāciju savstarpējais ainaviskais izvietojums un apjoms.
10.3. Lai nodrošinātu ekonomisko, ekoloģisko un sociālo stabilitāti, priekšroka ir jādod plantāciju daudzveidībai. Šāda daudzveidība var ietvert apsaimniekojamo vienību lieluma un izvietojumu ainavā, sugu skaitu un ģenētisko sastāvu, vecumu klases un to attiecības.	10.3.1. Ciršanas un atjaunošanas plānā jānorāda vecuma klašu, sugas un aprites cikla ilguma variācijas. Skat. arī 6.8; 10.4
10.4 Stādāmo sugu atlasei ir jāpamatojas uz to vispārējo piemērotību vietai un to atbilstību apsaimniekošanas mērķiem. Lai panāktu labāku bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, veidojot plantācijas un atjaunojot degradētas ekosistēmas, ir jādod priekšroka vietējo sugu izmantošanai. Introdūcēto sugu lietošana, kas ir pieļaujama vienīgi gadījumos, ja ieguvumi no tam ir lielāki, ka lietojot vietējas sugas, ir jāpakļauj rūpīgam monitoringam, lai varētu konstatēt neraksturīgas parādības, piemēram, audžu bojāeju, slimību vai kaitēkļu uzliesmojumus	10.4.1. Izvēlētajām sugām ir jāatbilst apsaimniekošanas mērķiem un jābūt piemērotām konkrētajai vietai; 10.4.2 Introdūcētas sugas lieto tikai tajā gadījumā, ja tas atbilst apsaimniekošanas mērķiem labāk nekā vietējās sugas.; 10.4.3. Nedrīkst izmantot invazīvās eksotiskās sugas un tādas sugas, kas veido hibrīdus ar vietējām sugām; 10.4.4 Eksotiskās sugas, provinces un varietātes drīkst izmantot tikai tad, ja to ietekme uz apkārtējo vidi un vietējo sugu un provienču ģenētisko struktūru iepriekš pārbaudīta un atzīta par nekaitīgu; 10.4.5 Ja tiek izmantotas eksotiskās sugas, audzei jāpastāv no vismaz 20% vietējo sugu.Skat. arī 6.9.

<p>un citas nevēlamas ekoloģiskas blakusparādības.</p>	
<p>10.5. Daļu no visa apsaimniekojamā meža, ko nosaka saskaņā ar reģionāliem standartiem un atbilstoši plantācijas mērogam, ir jāapsaimnieko ar mērķi, atjaunot šajā vietā dabisku mežu.</p>	<p>10.5.1. <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: meža apsaimniekotājam ir jāatstāj vismaz 10% no platības dabīgajai veģetācijai; 10.5.2. <u>MZIAM</u>: meža apsaimniekotājam jāatstāj vismaz 10% no platības dabīgajai veģetācijai. Skat. 6.2; 6.4; 10.2 indikatorus</p>
<p>10.6. Ir jāveic pasākumi, lai saglabātu vai uzlabotu augsnes struktūru, auglību un bioloģisko aktivitāti. Mežizstrādes tehnoloģijas un to lietošanas intensitāte, ceļu un taku būve un uzturēšana, ka arī sugu izvēle nedrīkst ilgtermiņā bojāt augsni vai kaitīgi ietekmēt ūdens kvalitāti, kvantitāti, vai radīt būtiskas izmaiņas dabiskajās ūdenstecēs.</p>	<p>10.6.1 Ir jābūt pieejamai informācijai par visiem augsnes tipiem, to jutīgumu pret augsnes degradāciju, kas varētu rasties meža apsaimniekošanas darbību rezultātā, un to kopšanas īpatnībām; 10.6.2. Jāapzināta visas lielākās ūdenskrātuves, un tām ir jāierīko buferzonas (skat. arī 10.2). Skat. arī 6.5</p>
<p>10.7. Ir jāveic pasākumi, lai novērstu un līdz minimumam samazinātu kaitēkļu uzbrukumus, slimību un ugunsgrēku uzliesmojumus, kā arī invazīvu sugu parādīšanos. Kompleksai kaitēkļu apkarošanai ir jābūt apsaimniekošanas plāna būtiskai sastāvdaļai, liekot uzsvāru uz profilaksi un bioloģiskām kontroles metodēm, nevis uz indīgām ķīmikālijām un mākslīgo mēslojumu. Apsaimniekojot plantācijas, ka arī kokaudzētavas, ir jāpieliek visas pūles, lai izvairītos no indīgo ķīmikāliju un mākslīgā mēslojuma izmantošanas. Par ķīmisko vielu izmantošanu ir runāts arī principos 6.6. un 6.7.</p>	<p>10.7.1 Darbiniekiem jābūt apmācītiem atpazīt meža veselības problēmas; 10.7.2 Jāievieš atbilstoša ugunsgrēku novēršanas un kontroles sistēma; 10.7.3 Visiem darbiniekiem un kontrahentiem, kam nepieciešams veikt ugunsgrēku kontroles pasākumus, jābūt atbilstoši apmācītiem. Skat. arī 6.6; 6.7;</p>
<p>10.8. Atbilstoši darbību mērogam un daudzveidībai, papildus tam, kas noteikts principos 8, 6 un 4, plantāciju monitoringā ir jāiekļauj regulārs novērtējums par plantāciju potenciālo ekoloģisko un sociālo ietekmi uz piegulošajām mežaudzēm un nemeža platībām (piemēram, dabiskā atjaunošanās, ietekme uz ūdens resursiem un augsnes auglību, kā arī vietējā un sabiedrības labklājība). Nedrīkst stādīt nevienu sugu plašā apmērā, līdz vietējie izmēģinājumi un/vai pieredze ir pierādījuši, ka tā ekoloģiski labi adaptējas attiecīgā vietā, nav agresīva un tai nav nopietna negatīva</p>	<p>10.8.1 <u>Vidēja un liela mēroga MA</u>: monitoringā ir rakstveidā jāiekļauj regulārs novērtējums par plantāciju potenciālo ekoloģisko un sociālo ietekmi vietās, kur ekoloģiskā ietekme var būt būtiska (saskaņā ar ekspertu vērtējumu un ieinteresēto pušu vērojumiem); 10.8.2 <u>MZIAM</u>: meža apsaimniekotājam jāpieraksta katru identificēto negatīvo vides vai sociālo jautājumu ietekmi un jāplāno atbilstoši veicinoši pasākumi; 10.8.3. Zemes pirkšanai vai iznomāšanai plantāciju veidošanai nevajadzētu nelabvēlīgi ietekmēt vietējo sabiedrību un/vai vietējo iedzīvotāju izmantotos resursus. Skat. 6.9; 10.4.</p>

<p>ekoloģiskā ietekme uz citām ekosistēmām. Iegādājoties zemi plantācijām, sevišķa uzmanība jāvelta sociāliem jautājumiem, it īpaši vietējo īpašuma tiesību, lietošanas tiesību vai brīvas piekļūšanas tiesību aizsardzībai.</p>	
<p>10.9. Plantācijas, kas pēc 1994. g. novembra izveidotas uz dabisko mežu zemēm, parasti neatbilst sertifikācijas kritērijiem. Sertifikācija ir pieļaujama gadījumos, kad sertifikācijas organizācijai tiek iesniegts pietiekoši daudz pierādījumu, ka apsaimniekotājs/īpašnieks nav tieši vai netieši atbildīgs par šādu transformēšanu.</p>	<p>10.9.1 Plantācija nedrīkst atrasties uz zemēm, kas pēc 1994. g. novembra izveidotas uz dabisko mežu zemēm. Ja plantācija tika izveidota uz dabisko mežu zemēm pēc 1994. g., eksistē skaidri pierādījumi, ka pašreizējais meža apsaimniekotājs/īpašnieks nav par to atbildīgs; 10.9.2 Pašreizējie meža apsaimniekotāji nedrīkst ierīkot plantācijas neskartos, daļēji izstrādātos un pēc izstrādāšanas atjaunos mežos.</p>

1. Pielikums

Latvijas Nacionālā meža likumdošana

Likuma nosaukums	Spēkā no
Aizsargjoslu likums (The Law on the Protection Belts)	05.02.1997.
AP deklarācija "Par LR pievienošanos starptautisko tiesību dokumentiem cilvēktiesību jautājumos" (Declaration of the Supreme Soviet On Accession of the Republic of Latvia to the International Law on Human Rights)	04.05.1990.
Augu aizsardzības likums (Plant Protection Law)	17.12.1998.
Civillikums (The Civil Law of Latvia)	28.01.1937.
Civilprocesa likums (Civil Procedure Code)	14.10.1998.
Darba likums (Labour Law)	20.06.2001.
Darba aizsardzības likums (Law On Work Safety)	06.06.2001.
Likums "Par arodbiedrībām" (Law on Trade Unions)	13.12.1990.
Likums "Par akciju sabiedrībām" (Law on Joint Stock Companies)	18.05.1993.
Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (The Law on Specially Protected Nature Areas)	02.03.1993.
Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (Law on Environmental Impact Assessment)	14.10.1998.
Likums "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām (Law on Compulsory Social Insurance in Respect of Accidents at Work and Occupational Diseases)	02.11.1995.
Likums "Par piesārņojumu" (The Law On Pollution)	15.03.2001.
Likums "Par Starptautiskās darba organizācijas konvencijām Nr. 81, 129, 144, 154, 158, 173" (Law on International Labour Organization Conventions No. 81, 129, 144, 154, 158, 173)	15.07.1994.
Likums "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatā" (Law on the Land Ownership Right of the State and the Local Governments and their Securing in the Land Registry)	29.03.1995.
Likums "Par vides aizsardzību" (Law on Environmental Protection)	06.08.1991.
Likums "Par ugunsdrošību" (Law on Fire Safety)	24.03.1992.
Likums "Par uzņēmējdarbību" (Law on Entrepreneurship)	26.09.1990.
Likums "Par zemes dzīlēm" (Law on Subsoil)	02.05.1996.
Likums "Par 1992.g. 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (The Law on Rio de Janeiro Convention of 05.06.1992 on Biological Diversity)	31.08.1995.
Komerclikums (The Commercial Law)	13.04.2000.
Krimināllikums (The Criminal Law)	17.06.1998.
Medību likums (The Hunting Law)	01.06.1995.
Meža likums (Law on Forests)	24.02.2000.
MK noteikumi Nr. 45 "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi (Cabinet Regulation No.45 "Regulations for Microreserve Establishment, Protection and Management")	30.01.2001.
MK noteikumi Nr. 50 "Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība" (Cabinet Regulations No. 50 "On Compulsory Social Insurance in Respect of Accidents at Work and Occupational Diseases and the Procedure for Estimating the Compensation and Granting it")	16.02.1999.
MK noteikumi Nr. 69 "Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem" (Cabinet Regulation No. 69 "Regulation on Protected Landscape Areas")	23.02.1999.
MK noteikumi Nr. 83 "Noteikumi par dabas parkiem" (Cabinet Regulation No. 83 "Regulation on Nature Parks")	09.03.1999.
MK noteikumi Nr. 90 "Mežaudzes novērtēšanas kārtība" (Cabinet Regulation No. 90 "Procedure for Evaluation of Forest Stands")	27.02.2001.
MK noteikumi Nr. 94 "Meža zemes transformācijas kārtība (Cabinet Regulation No. 94 "Forest Land Transformation Procedure")	27.02.2001.

MK noteikumi Nr. 108 "Meža ieaudzēšanas un plantāciju mežu noteikumi (Cabinet Regulation No. 108 "Regulations on Afforestation and Plantation Forests")	06.03.2001.
MK noteikumi Nr. 109 "Noteikumi par profesionālās kvalifikācijas prasībām meža inventarizācijai un meža apsaimniekošanas plānošanai" (Cabinet Regulations No. 109 "On Vocational Competence Demands for Specialists in Forest Inventory and Management Planning")	06.03.2001.
MK noteikumi Nr. 110 "Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas kārtība (Cabinet Regulations No. 110 "Order for Managing Scientific Research Forests")	06.03.2001.
MK noteikumi Nr. 117 "Noteikumi par zaudējuma atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopa iznīcināšanu vai bojāšanu" (Cabinet Regulation No. 117 "Regulation for the Compensation of Losses for Destroying or Damaging the Individuals of Protected Wildlife Species and the Habitats for the Same")	13.03.2001.
MK noteikumi Nr. 125 "Darba aizsardzības prasības darba vietās" (Cabinet Regulation No 125 "Requirements for Labour Protection in Workplaces")	19.03.2002.
MK noteikumi Nr. 131 "Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem (Cabinet Regulation No. 131 "Regulation on Protected Dendrological Plantations")	20.03.2001.
MK noteikumi Nr. 152 "Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs" (Cabinet Regulation No. 152 "Regulation on Tree Felling in Forest Lands")	09.04.2002.
MK noteikumi Nr. 175 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem" (Cabinet Regulation No. 175 "Regulation on Protected Geological and Geomorphological Sites")	17.04.2001.
MK noteikumi Nr. 189 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā" (Cabinet Regulation No. 189 "Nature Protection Regulations in Forest Management")	08.05.2001.
MK noteikumi Nr. 212 "Noteikumi par dabas liegumiem" (Cabinet Regulation No.212 "Regulation on Nature Reserves")	15.06.1999.
MK noteikumi Nr. 212 "Meža monitoringa veikšanas kārtība" (Cabinet Regulation No.212 "Order for Performing Forest Monitoring")	22.05.2001.
MK noteikumi Nr. 213 "Kārtība, kādā vērtējama ietekme uz vidi" (Cabinet Regulation No.213 "Procedures for Environmental Impact Assessment")	15.06.1999.
MK noteikumi Nr. 215 "Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" (Cabinet Regulation No. 215 "On Minimum Monthly Wages and Hourly Rate")	28.05.2002.
MK noteikumi Nr. 217 "Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situācijas izsludināšanu mežā" (Cabinet Regulation No. 217 "Regulations for Taking Forest Protection Measures and Declaring Emergency Situations")	29.05.2001.
MK noteikumi Nr. 251 "Medību noteikumi" (Cabinet Regulation No. 251 "Hunting Regulations")	08.08.1995.
MK noteikumi Nr. 263 "Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No. 263 "Method of Establishing Forest Protection Belt around Urban Centres")	22.05.2001.
MK noteikumi Nr. 283 "Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas noteikšanas metodika" (Cabinet Regulation No. 283 "Method of Determining the Protected Belts of the Baltic Sea and the Riga Gulf")	04.08.1998.
MK noteikumi Nr. 284 "Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika (Cabinet Regulation No. 284 "Method of Determining the Protected Belts of Waterbodies and Watercourses")	04.08.1998.
MK noteikumi Nr. 292 "Noteikumi par valsts zemes nomu" (Cabinet Regulation No. 292 "On Renting the State-owned Land")	03.19.1995.

MK noteikumi Nr. 345 "Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo sugu un migrējošo dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem" (Cabinet Regulation No.345 "On the Compensation for the Damage Done by Specially Protected and Migrating Animals")	31.07.2001.
MK noteikumi Nr. 354 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (Cabinet Regulation No. 354 "Regulations on the General Protection and Use of Specially Protected Nature Territories")	21.10.1997.
MK noteikumi Nr. 367 "Noteikumi par meža reproduktīvo materiālu (Cabinet Regulation No. 367 "Regulation on Forest Reproductive Material")	07.08.2001.
MK noteikumi Nr. 370 "Kārtība kādā aprēķināmi mežam nodarītie zaudējumi" (Cabinet Regulation No 370 "Order for Estimating the Damage Incurred to Forest")	24.10.2000.
MK noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (Cabinet Regulation No. 396 "Regulation for the List of Specially Protected Species and the Species of Restricted Use")	14.11.2000.
MK noteikumi Nr. 398 "Meža atjaunošanas noteikumi" (Cabinet Regulation No. 398 "Forest Regeneration Regulations")	11.09.2001.
MK noteikumi Nr. 416 "Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes (Cabinet Regulation No. 416 "Procedures for Felling Trees Outside Forest Land")	28.11.2000.
MK noteikumi Nr. 421 "Par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" (Cabinet Regulation No. 421 "Regulations for the List of Specially Protected Habitats")	05.12.2000.
MK noteikumi Nr. 434 "Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi" (Cabinet Regulation No. 434 "Regulations on Circulation of State Forest Register Information")	19.12.2000.
MK noteikumi Nr. 438 "Ugunsgrēku un to seku uzskaites noteikumi" (Cabinet Regulation No. 438 "On Recording the Cases of Fire and the Damage Inflicted")	24.11.1998.
Mk noteikumi Nr. 440 "Ugunsdrošības noteikumi" (Cabinet Regulation No. 440 "On Fire Safety")	30.12.1997.
Sugu un biotopu aizsardzības likums (The Law on Species and Habitat Protection)	16.03.2000.
Valsts meža dienesta likums (The State Forest Service Law)	25.11.1999.
Zemesgrāmatu likums (The Law of Land Registry)	22.12.1937.

2. Pielikums

Konvencijas par dabas aizsardzību, daudzpusējie līgumi, dabas aizsardzības un ILO konvencijas, kurām pievienojusies vai ratificējusi Latvijas republika.

Name	Date of adoption
Convention for the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Bern, 1979 (Bernes 1979. gada Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dzīvotņu aizsardzību)	17.12.1996.
Bonn Convention On Conservation of Migratory Species of Wild Animals, Bonn, 1979 (Bonnas 1979. gada Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību)	11.03.1999.
Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) Washington (CITES (Vašingtonas) 1973. gada Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām)	17.12.1996.
Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo, 1991) (Espo 1991. gada 25. februāra Konvencija par ietekmes uz vidi pārrobežu kontekstā)	01.07.1998.
Convention on the Protection of Marine Environment of the Baltic Sea Area, Helsinki, 1974 and 1992 (Helsinku 1974.gada un 1992. gada Konvencijas par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību)	03.03.1994.
Convention No. 87 "On the Freedom of Associations and the Right to Join into Organisations" (Konvencija "Par asociāciju brīvību un tiesību aizsardzību apvienojoties organizācijās", Nr. 87)	1948
Convention No. 151 "On Labour Relations" (Konvencija "Par darba attiecībām" Nr. 151)	1978.
Convention No. 158 "On Terminating Labour Relations at the Employer's Initiative" (Konvencija "Par darba attiecību pārtraukšanu pēc uzņēmēja iniciatīvas" Nr. 158)	02.06.1982. (25.08.1995.)
Convention No. 155 "On Labour Safety, Health Protection and Work Environment" (Konvencija "Par darba drošību un veselību un darba vidi" Nr. 155)	03.06.1981. (03.06.1981.)
Convention No. 81 "On Labour Inspection in the Industry and Trade" (Konvencija "Par darba inspekciju ražošanā un tirdzniecībā" Nr. 81)	11.07.1947. (25.08.1995.)
Convention No.148 "On Work Environment" (Konvencija "Par darba vidi" Nr. 148)	20.06.1977. (08.03.1994.)
Convention No. 154 "On Supporting Collective Negotiations" (Konvencija "Par kolektīvo pārrunu atbalstīšanu" Nr. 154)	03.06.1981. (25.08.1995.)
Convention no. 173 "On the Protection of Employee Claims in Case of the Employer's Insolvency" (Konvencija "Par strādājošo prasību aizsardzību uzņēmēja maksātnespējas gadījumā" Nr. 173)	03.06.1992. (23.06.1992.)
Convention No. 98 "On the Right to Join into Organizations and Make Joint Contracts" (Konvencija "Par tiesībām uz apvienošanās organizācijās un kolektīvo līgumu slēgšanu" Nr. 98)	1949
Convention No. 144 "On Tripartite Consultations on Promoting the Use of International Labour Norms" (Konvencija "Par trīspusējām konsultācijām Starptautisko Darba Normu pielietošanas sekmēšanai" Nr. 144)	26.06.1976. (25.08.1995.)
Convention on the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Paris, 1972 (Parīzes UNESCO 1972.g. 16. Novembra Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību)	17.02.1997.
2.2.1971 Ramsar Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat (Ramsāres 1971. gada 2.februāra Konvencija par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi)	29.03.1995.
Convention on Biological Diversity, Rio de Janeiro, 1992 (Riodežaneiro 1992. Gada 5. jūnija Konvencija par bioloģisko daudzveidību)	31.08.1995.
Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer, Vienna, 1985 and the 1987 Montreal Protocol on the Substances Depleting the Ozone Layer (Vīnes 1985. gada Konvencija par ozona slāņa aizsardzību un tās 1987. gada Monreālas protokols par ozona slāni noārdošām vielām)	14.03.1995.

The United Nations Framework Convention on Climate Change, 1992 (ANO 1992. gada Vispārējā Konvencija par klimata pārmaiņām)	23.02.1995.
--	-------------

3. pielikums
Apdraudētās un aizsargājamas sugas Latvijā

Tiks ierakstītas